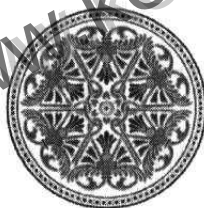

www.ketab.ir

برخی آداب در نظام قضایی
به انضمام ترجمه آداب القضا از کتاب
جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام

نویسنده: محمد جواد نبی‌ئی

- سرشناسه: نبی‌نی، محمدجواد، ۱۳۶۳-
عنوان قراردادی: جواهرالکلام فی شرح شرایع الاسلام. فارسی. برگزیده
عنوان و نام پدیدآور: برخی آداب در نظام قضایی به انضمام ترجمه آداب القضا از کتاب
جواهرالکلام فی شرح شرایع الاسلام / نویسنده: محمدجواد
نبی‌نی.
مشخصات نشر: تهران: میراث فرهیختگان، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری: ۱۳۸ ص.: جدول.
شابک: 3-35-7952-622-978: ۴۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی: الفبا
یادداشت: بخشی از کتاب حاضر ترجمه بخشی از کتاب «جواهرالکلام فی
شرح شرایع الاسلام» تألیف صاحب جواهر است.
یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۳۵-۲۳۷.
عنوان دیگر: جواهرالکلام فی شرح شرایع الاسلام
موضوع: قاضیان -- اخلاق حرفه‌ای
Judicial ethics
قضاوت -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
Judgment -- Religious aspects -- Islam
قضاوت (فقه)
Judgment (Islamic law)*
شناسه افزوده: صاحب جواهر، محمدحسن بن باقر، ۹۱۲۰۰ - ۱۲۶۶ق.
رده‌بندی کنگره: K۲۱۴۶
رده‌بندی دیویی: ۳۴۷/۷۳۱۴:
شماره کتابشناسی ملی: ۸۷۳۲۶۸۵:
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

۰۹۱۲ ۸۵ ۱۹۹ ۸۵

برخی آداب در نظام قضایی

به انضمام ترجمه آداب القضا از کتاب جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام

نویسنده: محمد جواد نبی‌ئی

صفحه‌آرا و طراح جلد: علی قنبریان

ناشر: میراث فرهیختگان Miras Farhikhtegan Publications

۰۹۱۲۸۵۱۹۹۸۵ و ۰۲۱۵۵۵۴۰۷۶۵

ناظر چاپ: مؤسسه فرهنگی هنری نوین پژوهش فیاض

Novin Pazhuhesh Fayyaz Art and Cultural Institute

چاپ اول / بهمن ۱۴۰۰ شمسی / شمارگان: ۵۰۰ نسخه

محل نشر: تهران / قطع: رقعی / قیمت: ۴۰ هزار تومان

شابک ۹۷۸-۶۲۲-۷۹۵۲-۳۵-۳

ISBN: 978-622-7952-35-3

فهرست مطالب

پیشگفتار نویسنده	۱۵
آشنایی اجمالی با کتاب و نوآوری‌های آن	۱۵
بخش اول: آداب در نظام قضایی	۱۹
مرحله اول: کلیات	۱۹
تعریف و موضوع آداب در نظام قضایی	۱۹
ادب در لغت	۱۹
معنای اصطلاحی و جایگاه بحث	۲۰
هدف از پرداختن به آداب در نظام قضایی	۲۱
اهداف نظام قضایی	۲۲
اصل یکصد و هفتاد و سوم: وظایف "دیوان عدالت اداری" زیر نظر	
رییس قوه قضاییه	۲۴
روش تحقیق آداب در نظام قضایی	۲۶
پیشینه تحقیق	۲۷
فصل اول: جایگاه نظام قضایی در بین سایر نظامات حاکمیتی قوه	
قضاییه در قانون اساسی	۲۸
قوه قضائیه در قانون اساسی و آداب قضایی پیشنهادی در نظام	
قضایی براساس اصلهایی از قانون اساسی	۲۸

- ۲۸..... اصل یکصد و پنجاه و هشتم
- ۳۰..... اصل یکصد و پنجاه و هفتم
- ۳۰..... اصل یکصد و پنجاه و هشتم: وظایف رئیس قوه قضائیه
- ۳۱..... اصل یکصد و پنجاه و نهم
- ۳۲..... اصل یکصد و شصت و شصت
- ۳۳..... اصل یکصد و شصت و یکم
- ۳۳..... اصل یکصد و شصت و دوم
- ۳۴..... اصل یکصد و شصت و سوم
- ۳۴..... اصل یکصد و شصت و چهارم
- ۳۵..... اصل یکصد و شصت و پنجم
- ۳۵..... اصل یکصد و شصت و ششم
- ۳۶..... اصل یکصد و شصت و هفتم
- ۳۶..... اصل یکصد و شصت و هشتم
- ۳۷..... اصل یکصد و شصت و نهم
- ۳۷..... اصل یکصد و هفتادم
- ۳۷..... اصل یکصد و هفتاد و یکم
- ۳۸..... اصل یکصد و هفتاد و دوم
- ۳۹..... اصل یکصد و هفتاد و سوم
- ۳۹..... اصل یکصد و هفتاد و چهارم

فصل دوم: مسائل آداب در نظام قضایی	۴۰
آداب عمومی قضاوت	۴۰
آگاه‌سازی که قضاوت شاخه ای از ولایت عامه:	۴۱
دلیل ۱.	۴۳
دلیل ۲.	۴۳
سندشناسی	۴۴
آداب خاص سیستم قضا	۵۲
آداب ریسی قوه قضاییه	۵۳
آداب دادستان	۵۵
بررسی وظایف و اختیارات دادستان - وظایف اداری	۵۶
آداب قاضی	۶۲
۱. کار اصلی قاضی رفع خصومت و حل اختلافات و منازعات	
بین مردم است	۶۲
۲. شناسایی و تعقیب و مجازات مجرمان	۶۳
۳. جلوگیری از تجاوز و اجحاف قدرتمندان و صاحب منصبان به	
مظلومان	۶۴
۴. پیشگیری از وقوع جرم و جنایت	۶۴
دلیل این ادب	۶۵
۵. اصلاح و تربیت بزهکاران	۶۶

- ۶۶..... ادله این ادب
- ۶۷..... اقدامات لازم برای تحقق این ادب
- ۶۸..... ۶. اجرای حدود و احکام صادره
۷. نظارت بر کار قضات، با هدف اصلاح قضاوتها و تصحیح
- ۶۹..... رفتار آنان
- ۷۰..... ۸. بیان احکام قضایی
- ۷۱..... ۹. رعایت بی طرفی کامل در قضاوت
- ۷۲..... اشکال و پاسخ آن
- ۷۲..... اصل ۱۵۶ قانون اساسی
- ۷۳..... اصل ۱۵۸ قانون اساسی
۱۰. رعایت مساوات بین طرفین نزاع از جهت نگاه و گفتار و
- ۷۶..... نشستن و توجه
- ۷۶..... دلیل
- ۷۶..... دلیل
- ۷۷..... دلیل
- ۷۷..... دلیل
- ۷۷..... دلیل
- ۷۹..... دلیل

۱۱. حوصله کامل در استماع سخنان طرفین و قطع نکردن حرف آنها ۸۱
۱۲. عدم قضاوت در حال گرسنگی و خواب آلودگی ۸۲
۱۳. عدم خستگی و ملالت و بی حوصلگی در حال قضاوت ۸۴
۱۴. بالا نبردن صدای خویش با طرفین دعوا ۸۵
۱۵. حفظ هیبت و عدم خنده بیجا و زیاد ۸۵
۱۶. یقین داشتن قاضی به اینکه بین طرفین احتمالی دعوا معامله ای صورت گرفته است ۸۶
۱۷. عدم قبولی مهمانی و ضیافت یکی از متخاصمین ۸۷
۱۸. معامله با طرفین احتمالی دعوا در اجتماع و بازار ۸۷
۱۸. اصل تعارض منافع در سیستم قضایی و قاضی ۸۸
۱۹. تعریف تعارض منافع و تطبیق آن بر نظام قضایی ۸۹
۱۹. بیان برخی از مصادیق دینی ۸۹
۱۹. داستان صفوان جمال ۸۹
۹۱. علامه حلّی و ماجرای چاه ۹۱
۹۱. باب فقهی: منزوحات بشر ۹۱
۹۱. داستان ۹۱
۹۲. روایت ۹۲

پیشگفتار نویسنده

آشنایی اجمالی با کتاب و نوآوری‌های آن

در بخش اول این کتاب سعی کرده‌ایم با رویکردی کاربردی و با استخراج اهداف نظام قضایی و توجه به آنها به مانند صاحب جواهر جناب محقق نجفی «رحمة الله علیه» به بحث آداب در نظام قضایی پردازیم و براساس این اصل کلی که هر آنچه سیستم قضایی را در رسیدن به وظایفش و اهداف نظام قضایی کمک می‌کند و با توجه به نیازهای روز و واقعی، به بیان آداب قضایی پردازیم و در این گذر، به منابع دین و کلام فقها و قانون اساسی جمهوری اسلامی و سایر قوانین در حد وسع و توان توجه نموده‌ایم. در قسمت بررسی قانون اساسی که عصاره فقه و منابع دین اسلام درباره موضوع قضایی است و استخراج اهداف نظام قضایی از آن، تکمله‌هایی شرح‌گفته را پیشنهاد دادیم که جزء نوآوری‌های این نوشتار می‌باشد.

در بخش دوم کتاب در راستای احیا و توجه حوزه‌های علمی به فقه جواهری و طلایه‌دار این روش فقه‌ای سنتی و پویا و امثال امر حضرت امام خمینی «اعلی الله مقامه الشریف» به ترجمه روانی از قسمت آداب القضاء جلد چهارم جواهرالکلام فی شرح شرایع الاسلام محقق نجفی پرداخته شد و در برخی موارد اشتباهاتی که در کتاب یا بیان حدیث داشت، تذکر داده شد. سعی نمودیم که این مهم را با دقت

زیادی انجام دهیم؛ هرچند یقیناً دارای اشکالاتی است که به دست محققان در آینده برطرف خواهد شد.

تفاوت‌های این نوشتار در قسمت اول کتاب با سایر تحقیقات، نگاه همه‌جانبه به آداب در سیستم قضاست و تنها به بیان آداب برای قاضی اکتفا نشده است. توجه به قانون اساسی و سایر قوانین در کنار منابع و کلام فقها بر غنای آن افزوده است. در برخی موارد احادیث، سندشناسی شده است و از آنجا که در آداب، امر بر تسامح در ادله سنن است سخت‌گیری سندی نشده است؛ هرچند شاید لازم باشد این کار به صورت کامل انجام یفتد. در قسمت دلال‌ت‌یابی و ذکر مصادیق و تطبیق به موارد امروزی، مناسبت حکم و موضوع رعایت شده است. با استفاده از نرم‌افزار مشابه‌یابی سازمان اسناد و کتابخانه ملی ۸۴.۱۱ مشابهت در این نوشتار وجود دارد که مربوط به متن عربی کتاب شریف جواهرالکلام است و به عبارتی اکثر مباحث کتاب توسط حقیر قلم زده شده است.

و ما توفیقی الا بالله و علیه توکلت و الیه اُنیب

قم / ۲۰ جمادی‌الثانی ۱۴۴۳ق

میلاد حضرت زهرا (ع)

محمدجواد نبی‌ئی